

ЦЕНТРАЛЕН КОМИТЕТ
БЪЛГАРСКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Телефон 84-01

№ 1178

5812

Поверително!

София, 1 X

1974 г. 72

До Министъра на външните работи

др. ПЕТЪР МЛАДЕНОВ

Другарю Младенов, *д-р. П. Младенов*
д-р. П. Младенов
7. IX. 74

176
П. 1178
7.9.74

По указание на др. К. Телмазов, приложена, изпращаме Ви паметна записка за проведен разговор на сътрудника на отдела Илия Стоянов с Йон Кондурат, завеждащ секция "Българи" при Министерството на външните работи на СР Румъния, за сведение.

Приложение: съгл. текста

Завеждащ отдел "Външна политика и
международни връзки" на ЦК на БКП:

(Р. Григоров)

ПАМЕТНА ЗАПИСКА

На 21 август т.г. проведох разговор с Йон Кондурат, завеждащ секция "България" при Министерството на външните работи на СР Румъния. Той е завършил българска филология в Софийския държавен университет. От 1958 г. е на дипломатическа работа, като се е занимавал само с България. За разлика от други негови колеги, Кондурат винаги е бил искрен и последователен проводник на българо-румънската дружба. В румънското външно министерство е известен като трудолюбив и честен сътрудник. Пие обаче повече отколкото е позволено за един външнополитически работник. За това в сравнение с другите дейтели на българо-румънските отношения се придвижва по-бавно по административната стълбица.

Под действието на алкохола, без всякакъв повод, др. Кондурат засегна в твърде откровена форма следните въпроси:

Ведомствата и институтите в България, занимаващи се с Румъния не информирали точно и обективно нашето партийно и държавно ръководство по основни въпроси на българо-румънските отношения и за това не могли да се преодолеят някои трудности във взаимоотношенията на двете страни. Румънците се съгласили да се построят през тяхна територия електро и газопроводи, а българската страна не можела да обезпечи в течение на 14 години терен за строителство на румънска посолска сграда. Този

случай бил скандален, като се има предвид особено фактът, че те прехвърлили собствеността на българската държава за незначителна сума такива ценни недвижими имоти, като двореца в Балчик, консулската сграда в Русе, зданието на ул. "Екзарх Йосиф", която сега се използва от икономическия институт и терена на ул. "Шипка". Освен това румънската държава не можела да използва тази сума вече пет години, защото е блокирана в БНБ само за строителство на посолство.

Отношенията между българската и румънската църква в последно време се изострили до краен предел, също поради липса на обективна информация. Българският свещеник в Букурещ събирал в Галац наем от румънски граждани срещу издаване на разписки /има предвид даването под наем на двете сгради на българското училище в Галац/. За такова действие заслужавал да бъде изпратен в затвора. На такава мярка румънските органи не отивали заради добрите отношения с България. Вие какво искате - каза Кондурат - да подчертаете, че има българско малцинство в Северна Добруджа ? Това нас ни дразни крайно много и ние никога няма да отстъпим. Какво ще стане ако ние започнем да търсим разни църкви на територията на България, построени с помощта на румънци, или да изтъкваме, че в България има някакво румънско малцинство.

"С моите скромни възможности аз се преборих с всички наши органи да поставим паметна плоча на кея на пристанището - Гюргево, от където Христо Ботев с част от четниците си се е качил на парахода "Радецки". Има ли на Вас не ви е възможно подобно нещо да направите в Смърдан ?" /Става дума за паметника на румънския войн при с. Смърдан, Видинско, разрушен през 1913 г. под влияние на шовинистични настроения./

75

Ръководството на румънското външно министерство останало много изненадано когато било информирано, че "Работническо дело" от 5.VIII. т.г. публикувало съобщение, в което се изтъквало, че със заповед на Министерството на вътрешната търговия и услугите и Софийския градски народен съвет ще се оформи нов търговски център в квартала, ограничен между улиците "Г.С. Раковски", "Славянска", "6-ти септември" и "Аксаков". С това практически българската страна се отказвала от обещанието си да предостави определената в същия район сграда за културен център на Румъния.

Министерството на външните работи на СР Румъния направило всичко възможно да се открие през м. юни т.г. изложба на българската книга в Букурещ. Румънските органи решили да не допуснат само 16 книги. Въпреки че в произведенията на др. Т. Живков имало най-много критични бележки по политиката на КНР, в интерес на българо-румънските отношения, те решили, че е целесъобразно да бъдат показани на румънския гражданин. Независимо от това българската страна не се съгласила и изтеглила изложбата си, а след това не разрешила да се открие подобна изложба на румънската книга в София. Румънските ръководители взели твърдо решение да не се публикуват никакви материали, в които имало не само критика, но даже и намек за полемика по адрес на дадена комунистическа партия. Произведенията на др. Т. Живков били много интересни и полезни за румънците обаче не могли да ги разпространяват заради съдържащите се материали срещу КНР.

Кондурат заяви, че той се борел упорито за разширяване на всеестранните българо-румънски отношения обаче

неговите началници започнали да не му вярват, защото нашата страна се отнасяла небрежно към исканията на Румъния.

На 6 август т.г. написал нота - предложение за състав на румънската делегация за присъствие на тържествата, които ще бъдат организирани в нашата страна по случай 30-годишнината от социалистическата революция. Нотата била връщана няколко пъти за нови предложения и накрая се оформило мнение делегацията да бъде ръководена най-малко на равнището на Леонте Ръуту, член на Изпълнителния комитет на ЦК на РКП.

Относно непубликуваното в румънския печат на съгласуваното съобщение за посещението през м. май т.г. на румънския външен министър в България Кондурат заяви: "На нас ни е ясно, че вие не вярвате, че това е резултат на техническа грешка. Трябва да ти кажа обаче, че по указание на нашето ръководство, другарите Корнел Буртика, кандидат-член на изпълнителния комитет на ЦК на РКП и Шефан Андрей, секретар на ЦК на РКП, направиха анкета за случая и бяха наказани двама журналисти".

Неотдавна румънският външен министър Маковеску извикал Кондурат и му казал: "Искам българо-румънските отношения да се развиват така, че да станат модел за отношения и за други страни".

В съдия ден инструкторът в ЦК на РКП, завеждащ България, Сълъжан, на моя въпрос кога ще бъде публикуван проектът за програма на РКП, отговори че румънските ръководители не били доволни от подготвения текст и дали

указания да се преработи, защото това е програма за дейността на тяхната партия до 2000 година. Без всякаква дипломатическа предпазливост Сълъжан каза, че на XI конгреса на РКП ще бъде извършена сериозна ротация на партийните и държавни кадри.

На 23 август министърът на транспорта и съобщенията на СРР Траян Дудаш, който беше постоянен придружител на нашата делегация, след завършване на официалния обяд се задържа в резиденцията продължително време - до 17.30 ч

Интересно е, че той също говори за липса на обективна информация по основни въпроси на българо-румънските отношения. Като министър на транспорта и съобщенията той щял да информира своето ръководство своевременно и точно с голямото желание сътрудничеството между министерствата на транспорта на Румъния и България да станат модел за сътрудничество и между останалите централни ведомства на двете страни.

Румънските ръководители се постарали да покажат посредством военния парад военната техника, с която разполагала Румъния, за да се радват нейните приятели, а онези които имат лоши намерения да си дадат сметка, че няма да им е толкова лесно.

Дудаш няколко пъти заяви пред търговския ни представител в Букурещ, че когато се появи въпрос из областта на транспорта, само едно обаждане по телефона е достатъчно, за да го приеме и да му окаже необходимото съдействие.

На приема, даден от ЦК на РКП, Държавния съвет и правителството на СР Румъния, разговарях с Думитру Колю, българин, продължително време кандидат-член на ПБ на ЦК

на РКП през времето на Г.Г. Деж. За 30-годишнината на румънския национален празник е бил награден, заедно с Елена Чаушеску, с орден "Победа на социализма". Между другото каза че българинът Петре Борила, член на ПБ на РКП е починал преждевременно в резултат на новия курс на Румъния. "Нямало по-хубаво от това човек да живее и да работи в своята родина". На моя въпрос "Как върви сега Румъния ? - отговори: "Вие, които сте отвън, виждате по-добре".

29 август 1974 г.

Илия Стоянов